

KKO:1989:24

Kansainvälinen prosessioikeus

Välimiesmenettely - Välitystuomion täytäntöönpano

Konkurssi

Diaarinumero: S88/310

Esittelypäivä: 25.5.1988

Antopäivä: 27.2.1989

Taltio: 558

Ulkomaisessa välitystuomiossa oli määrätty suoritusvelvollisuus rahassa sen takia, että suomalainen konkurssipesä oli vastoin vientiehtoihin sisällyntä omistuksenpidätysehtoa myynyt ulkomaisen yhtiön konkurssivelalliselle toimittaman omaisuuden sivulliselle. Kysymys siitä, voitiinko välitystuomio määrätä täytäntöön pantavaksi konkurssipesää vastaan, ratkaistiin alueperiaatteen nojalla Suomen oikeuden mukaan. Välitystuomion katsottiin koskevan konkurssipesän velkaa.

ASIAN AIKAISEMPI KÄSITTELY

MUUTOKSENHAKU KORKEIMMASSA OIKEUDESSA

KORKEIMMAN OIKEUDEN RATKAISU

ASIAN AIKAISEMPI KÄSITTELY

Tsekkoslovakian teollisuus- ja kauppakamarin välimiesoikeuden välitystuomio 27.2.1986 asiassa Rsp 229/84

Välimiesoikeus on lausunut, että Ferromet Aussenhandelsunternehmen (jäljempänä Ferromet) oli konkurssissa olevaan Kommandiittihtiö Finexim O. Ivanoffiin kohdistamassaan 10.12.1984 päivätyssä kanteessaan vaatinut omistuksenpidätysehdon perusteella kommandiittihtiötä palauttamaan Ferrometille 445.443 kilon teräslevyerän, joka oli toimitettu viiden kauppasopimuksen perusteella. Jollei tällainen palautus ollut mahdollinen, Ferromet oli vaihtoehtoisesti vaatinut teräslevyjen kauppahinnan maksamista viivästyskorkeineen.

Välitystuomioistuimen puheenjohtajisto on 4.7.1985 ja 5.12.1985 antamallaan päätöksillä hylännyt kommandiittihtiön toimivaltaväitteen, joka oli perustettu siihen, ettei kauppasopimusten yleisiin vientiehtoihin sisällynyt välityslauseke olisi sitonut konkurssipesää. Perusteluissa on tältä osin viitattu Tsekkoslovakian teollisuus- ja kauppakamarin välimiesoikeuden 2.5.1979 tekemään päätökseen asiassa Rsp 191/78 samojen asianosaisten kesken ja Suomen Korkeimman oikeuden 16.6.1983 antamaan ratkaisuun, joissa molemmissa oli katsottu mainittuihin vientiehtoihin sisällynyt välityslauseke tehokkaaksi kommandiittihtiön konkurssipesään nähden.

Kuultuaan pääasiasta kirjallisesti molempia asianosaisia ja pidettyään 30.1.1986 suullisen käsittelyn, josta kommandiittihtiö oli asianmukaisesti haastettuna jäänyt pois, välimiesoikeus on todennut, että kysymyksessä olevien yleisten vientiehtojen 22 kohdan mukaan asiaan tuli soveltaa Tsekkoslovakian lakia. Tsekkoslovakian kansainvälisestä kaupasta annetun lain nro 101/1963 324 §:n mukaan osapuolet voivat sopia omistusoikeuden siirtymishetkestä. Tämän vuoksi mainittujen vientiehtojen 8 kohtaan sisältyvä omistuksenpidätysehto oli katsottu päteväksi, kuten oli määrätty jo 19.6.1979 annetussa välitystuomiossa asiassa Rsp 191/78. Välimiesoikeus on lausunut, että omistuksenpidätysehto oli tehokas myös konkurssipesään nähden ja ettei ehdon pätevyys vaikuttanut kauppahintasaatavan valvominen

kommandiittiyhtiön konkurssissa. Näillä tuomioperusteilla välimiesoikeus on katsonut kanteen perusteeltaan oikeutetuksi.

Edelleen välimiesoikeus on todennut, ettei asianosaisten välillä ollut ollut erimielisyyttä teräslevyjen kokonaismäärän 445.443 kilon osalta. Koska teräslevyerä ei kuitenkaan enää ollut ollut kommandiittiyhtiön hallussa, vaan siitä muun muassa 389.443 kiloa oli 8.2.1977 myyty Oy Ja-ro Ab:lle, Ferromet oli luopunut omaisuutensa palauttamisvaatimuksesta ja vaatinut yksinomaan maksamattoman tavaran hinnan ja viivästyskorkojen tuomitsemista.

Koska teräslevyjen ulkopuoliselle myynti ei ollut vaikuttanut kommandiittiyhtiön velvollisuuteen suorittaa kauppahinta Ferrometille, välimiesoikeus on velvoittanut Ky Finexim O. Ivanoffin, nyt konkurssissa, suorittamaan Ferrometille muun muassa seuraavat erät:

1. Kauppahintana Oy Ja-ro Ab:lle myytyjen 389.443 kilon osalta 306.536,16 Hollannin floriinia 6 prosenttia korkoineen myyntipäivästä 8.2.1977 lukien.
2. Välimiesmenettelymaksuina 12.772 Tsekkoslovakian korunaa ja välimiesmenettelyn erityiskustannuksina 1.480 Tsekkoslovakian korunaa, jotka erät Ferromet oli maksanut välimiesoikeudelle.

Kaikki erät on tullut suorittaa 15 päivän kuluessa välitystuomion tiedoksisaamisesta. Vielä välimiesoikeus on lausunut, että välitystuomio sai lainvoiman sen jälkeen kun se oli annettu asianosaisille tiedoksi, jolloin se myös oli täytäntöönpanokelpoinen.

Välitystuomio on annettu tiedoksi Ferrometille 1.4.1986 sekä kommandiittiyhtiölle 2.4. ja 17.6.1986.

Tampereen maistraatille osoitettu täytäntöönpanohakemus ja sen johdosta annetut vastaukset

Ferromet on liittäen oheen alkuperäisen välitystuomion tsekinkielisenä sekä valantehneen kielenkääntäjän suomennoksena pyytänyt 14.1.1987 maistraattiin saapuneessa hakemuksessaan välitystuomion määräämistä täytäntöönpantavaksi kommandiittiyhtiön konkurssipesää vastaan.

Konkurssipesä on siltä pyydettyssä selityksessä ilmoittanut, ettei Tsekkoslovakian lainsäädäntö tuntenut konkurssia eikä siten sisältänyt määräyksiä konkurssista, joten välitystuomio oli annettu vain Kommandiittiyhtiö Finexim O. Ivanoffia eikä konkurssipesää vastaan. Päätös ei siten ollut Suomessa täytäntöönpanokelpoinen 3.12.1976 jälkeen. Konkurssipesä on katsonut, että välitystuomio oli Suomen oikeusjärjestyksen vastainen, koska sen perusteella suoritettava täytäntöönpano johtaisi toiseen lopputulokseen kuin Suomessa voimassa olevan konkurssilainsäädännön mukaisesti tehty ratkaisu. Välitystuomio oli myös sisältänyt ratkaisun asiasta, joka jäi välityssopimuksen määräysten ulkopuolelle.

Konkurssipesä on edelleen kertonut, että se oli ajanut vahvistuskannetta Tampereen raastuvanoikeudessa, joka oli 5.7.1979 julistamallaan päätöksellä katsonut, että kauppasopimukseen sisältyvä välityssopimus oli sitonut pesää, eikä pesän kannetta ollut tutkittu, koska pesä ei ollut voinut saada muuta eikä parempaa oikeutta kuin velallisella oli ollut. Turun hovioikeus oli 21.12.1979 antamallaan päätöksellä pysyttänyt raastuvanoikeuden päätöksen lopputuloksen eikä Korkein oikeus ollut myöntänyt pesälle muutoksenhakulupaa. Näissä päätöksissä ei ollut kuitenkaan otettu kantaa siihen, minkä laatuisen esineen ja omaisuuden omistuksenpidätysehdosta kauppasopimuksessa oli ollut kysymys. Tässä tapauksessa oli ollut kysymys huomattavista teräslevytoimituksista, joita kommandiittiyhtiö oli saanut vapaasti jalostaa ja muuntaa tuotantoprosessissaan omistuksenpidätysehdosta huolimatta. Konkurssipesä on katsonut, ettei Suomen konkurssioikeuden mukaan omistuksenpidätysehto mainitunlaisiin teräslevyihin siten ollut tehokas. Konkurssipesä on esittänyt, että konkurssioikeus oli territoriaalisenä niin sanottua pakottavaa oikeutta, jota ei voitu kaupan osapuolien välisillä sopimuksilla mitätöidä.

Konkurssipesä on viitannut myös lakiin ulkomaisten välitystuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan, New Yorkissa 10.6.1958 tehdyn yleissopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä ja sellaisten välitystuomioiden täytäntöönpanosta sekä asetukseen saman yleissopimuksen voimaansaattamisesta. Viitaten mainitun yleissopimuksen V artiklan 1 kappaleen c kohtaan konkurssipesä on katsonut, että välitystuomion täytäntöönpano ratkaisisi myös kysymyksen siitä, mitä kuului kommandiittiyhtiön konkurssipesään, mikä asia oli tuomittava ja ratkaistava Suomen konkurssilainsäädännön mukaan. Koska tätä kysymystä samoin kuin omistuksenpidätysehdon sitovuutta ei Suomen oikeuden mukaan voitu alistaa välimiesmenettelyyn, konkurssipesä on myös katsonut, että välitystuomion täytäntöönpano olisi vastoin yleissopimuksen V artiklan 2 kappaleen a kohdan määräystä ja saman kappaleen b kohdassa tarkoitettulla tavalla Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastaista.

Konkurssipesä on edelleen katsonut, että asiallisesti välitystuomion täytäntöönpano merkitsisi kommandiittiyhtiön konkurssituomioon perustuvan etuoikeusjärjestyksen kumoamista ja Ferrometille suoritusta ennen kaikkia muita velkojia.

Näillä perusteilla konkurssipesä on pyytänyt, että maistraatti hylkäisi täytäntöönpanohakemuksen ja velvoittaisi Ferrometin korvaamaan konkurssipesälle selityksen antamisesta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Ferromet on tilaisuuden saatuaan vastannut, ettei tsekkiläinen oikeusjärjestys tuntenut käsitettä "konkurssi", mutta se sisälsi säännökset suoritustilasta, joka tosiasiallisesti vastasi konkurssia. Välimiesoikeudessa pesänhoitajat olivat asiassa vastanneet konkurssipesän puolesta ja välimiesoikeuden päätös oli perustunut siihen, että omaisuuden oli katsottu kuuluvan Ferrometille. Väite siitä, että esineet oli tarkoitettu jatkokäsittelyyn tai myyntiin, olisi oikeutettu vain, jos kommandiittiyhtiö olisi käyttänyt tai myynyt esineet ennen konkurssia. Nyt kysymyksessä olevat teräslevyt oli kuitenkin myyty konkurssihallinnon toimesta konkurssin alkamisen jälkeen.

Vielä Ferromet on ilmoittanut, ettei välitystuomio lainkaan koskenut Suomen konkurssilainsäädäntöä, vaan lähti siitä, että tavarat, joiden palautusta tai arvon korvaamista vaadittiin omistuksenpidätysehdon perusteella, eivät kuuluneet konkurssipesään. Konkurssipesä ja pesänhoitajat olivat vastuussa siitä, että ne olivat oikeudettomasti vallinneet Ferrometin omaisuutta. Koskeivät nämä olleet pystyneet sitä viipymättä palauttamaan, ne olivat velvolliset välitystuomion mukaisesti korvaamaan omaisuuden arvon.

Maistraatin päätös 1.7.1987

Maistraatti on lausunut, että Tampereen raastuvanoikeus oli 5.7.1979 julistamassaan päätöksessä katsonut, että Ferrometin tilausvahvistuksiinsa liittämien yleisten vientiehtojen 21 kohdan välityslauseke sitoi kommandiittiyhtiön konkurssipesää. Turun hovioikeus oli 21.12.1979 antamallaan päätöksellä pysyttänyt raastuvanoikeuden päätöksen. Tämä päätös oli lainvoimainen. Huomioon ottaen hovioikeuden lainvoimaisen päätöksen maistraatti on katsonut, ettei se seikka, että välitystuomio oli annettu vain kommandiittiyhtiötä vastaan eikä konkurssipesää vastaan, ollut esteenä tuomion täytäntöönpanokelpoisuudelle Suomessa.

Välitystuomio sisälsi päätöksen riidassa, jossa kantajana oli ollut Ferromet ja vastaajana kommandiittiyhtiö ja kanteena omistusoikeuden vahvistaminen maksamattomaan tavaraan määrältään 437.072 kiloa ja arvoltaan 350.000 Hollannin floriniina. Välitystuomiossa kanne oli siinä esitettyjen perusteluiden nojalla katsottu oikeutetuksi. Välitystuomio ei siten koskenut Suomen konkurssilainsäädäntöä, vaan irtaimen omaisuuden omistusoikeuden vahvistamista, minkä vuoksi ja koskei muutenkaan ollut selvitetty, että välitystuomio olisi sisältänyt ratkaisun asiasta, joka jäi välityslausekkeen määräysten ulkopuolelle, maistraatti on katsonut, ettei välitystuomion täytäntöönpanoa näillä perusteilla voitu evätä.

Koska maistraatti ei ollut todennut sellaisten seikkojen olemassa oloa, jotka ulkomaisten

välitystuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan New Yorkissa 10.6.1958 tehdyn yleissopimuksen V artiklan 2 kappaleenkaan nojalla olisivat velvoittaneet maistraattia epäämään välitystuomion täytäntöönpanon, ja koska välitystuomio oli syntynyt siinä järjestyksessä kuin ulosottolain 3 luvun 16 §:ssä säädetään, maistraatti on ulosottolain sanotun säännöksen ja ulkomaisten välitystuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan, New Yorkissa 10.6.1958 tehdyn yleissopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä ja sellaisten välitystuomioiden täytäntöönpanosta annetun lain sekä saman yleissopimuksen voimaansaattamisesta annetun asetuksen nojalla määrännyt, että välitystuomio oli pantava täytäntöön niin kuin oikeuden lainvoimainen tuomio.

Asian näin päättyessä maistraatti on hylännyt konkurssipesän kuluvaatimuksen.

Turun hovioikeuden päätös 28.1.1988

Konkurssipesä on saattanut asian hovioikeuden tutkittavaksi vaatien maistraatin päätöksen kumoamista ja sen vahvistamista, että välitystuomio oli täytäntöön pantavissa vain Kommandiittiyhtiö Finexim O. Ivanoffia vastaan. Lisäksi konkurssipesä on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista.

Hovioikeus on lausunut, että välitystuomiossa oli vastaajaksi mainittu "KY FINEXIM O. IVANOFF, Tampere Suomi, nyt konkurssissa". Kommandiittiyhtiön konkurssipesä oli ollut välimiesoikeudenkäynnissä asianosainen ja se oli vastannut Ferrometin kanteeseen. Näillä perusteilla hovioikeus on katsonut, että välitystuomio oli annettu konkurssipesää vastaan.

Turun hovioikeuden 21.12.1979 antaman tuomion ja Korkeimman oikeuden 16.6.1983 antaman muutoksenhakuluvan epäämistä koskevan ratkaisun perusteella hovioikeus on katsonut, ettei kysymyksessä oleva välityssopimus ole ulkomaisten välitystuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan, New Yorkissa 10.6.1958 tehdyn yleissopimuksen V artiklan 1 kappaleen c kohdan ja 2 kappaleen a kohdan vastainen. Välitystuomion tunnustaminen ja täytäntöönpano ei myöskään ole sanotun artiklan 2 kappaleen b kohdassa tarkoitettu tavoin Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastainen.

Sanotuilla ja maistraatin muutoin mainitsemilla perusteilla hovioikeus on katsonut, ettei ole syytä muuttaa maistraatin päätöksen lopputulosta. Koska konkurssipesä oli hävinnyt asian myös hovioikeudessa, se sai itse pitää vahinkonaan sillä muutoksenhaun johdosta olleet oikeudenkäyntikulut.

MUUTOKSENHAKU KORKEIMMASSA OIKEUDESSA

Konkurssipesälle on myönnetty valituslupa 30.3.1988, jolloin on myös määrätty, ettei hovioikeuden päätöstä ole toistaiseksi pantava täytäntöön tai täytäntöönpanoa jatkettava. Ferromet on antanut siltä pyydetyn vastauksen.

Konkurssipesä on vaatinut täytäntöönpanohakemuksen hylkäämistä ja oikeudenkäyntikulujensa korvaamista.

Ferromet on vaatinut valituksen hylkäämistä.

KORKEIMMAN OIKEUDEN RATKAISU

Perustelut

Täytäntöönpanohakemuksessa on velalliseksi ilmoitettu Kommandiittiyhtiö Finexim O. Ivanoffin konkurssipesä. Kysymys siitä, voidaanko välitystuomio määrätä täytäntöön pantavaksi konkurssipesää vastaan, ratkaistaan niin sanotun alueperiaatteen nojalla Suomen oikeuden mukaan.

Välimiesoikeudessa on ensisijaisesti vaadittu omistuksenpidätysehdoin toimitettujen teräslevyjen palauttamista. Tästä on luovuttu ja vaadittu rahasuoritusta sen jälkeen, kun oli ilmennyt konkurssipesän vastoin omaisuuden erottamisvaatimusta myyneen teräslevyt sivulliselle. Konkurssipesän toimenpiteestä

aiheutunutta saamista koskevan vaatimuksen johdosta annettu välitystuomio koskee konkurssipesän velkaa.

Muutoin Korkein oikeus hyväksyy hovioikeuden perustelut.

Päätöslauselma

Hovioikeuden päätöksen lopputulosta ei muuteta. Näin ollen kumotaan 30.3.1988 annettu täytäntöönpanokielto.

Asian näin päättyessä hylätään konkurssipesän oikeudenkäyntikuluvaatimus.

Ratkaisuun osallistuneet: oikeusneuvokset Salervo, Jalanko, Ny-bergh, Lehtonen ja af Hällström

[Finlex](#) > [Oikeuskäytäntö](#) > [Korkein oikeus](#) > [Ennakkopäätökset](#) > [1989](#) > [KKO:1989:24](#)

Finlex © on oikeusministeriön omistama oikeudellisen aineiston julkinen ja maksuton Internet-palvelu. Finlexin sisällön tuottaa ja sitä ylläpitää Edita Publishing Oy. Oikeusministeriö tai Edita eivät vastaa tietokantojen sisällössä mahdollisesti esiintyvistä virheistä, niiden käytöstä käyttäjälle aiheutuvista välittömistä tai välillisistä vahingoista tai Internet-tietoverkossa esiintyvistä käyttökatkoista tai muista häiriöistä.